

GERIAUSIA IS
GERIAUSIU
LITERATŪRINIAMS

ILIADA IR ODISEJA

HOMERAS

OBUOLYS

Homeras. J. W. Cooko graviūra, 1825 m.

HOMERAS

I LIADA
IR
ODISEJA

Iš senosios graikų kalbos vertė
ANTANAS DAMBRAUSKAS

ΙΛΙΑΣ

Μῆνιν ἄειδε, θεά, Πηληϊάδεω Ἀχιλῆος
οὐλομένην, ἣ μυρί' Ἀχαιοῖς ἄλγε' ἔθηκε,
πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς Ἄϊδι προΐαψεν
ἡρώων, αὐτοὺς δὲ ἐλώρια τεῦχε κύνεσσιν
οἶωνοῖσί τε πᾶσι· Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή·
ἐξ οὗ δὴ τὰ πρῶτα διαστήτην ἐρίσαντε
Ἄτρεΐδης τε ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος Ἀχιλλεύς.

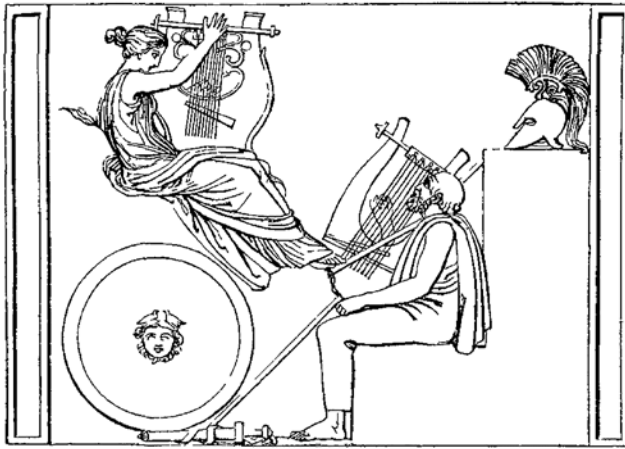

PIRMOJI GIESMĖ

MARAS STOVYKLOJE. ACHILO PYKTIS

- Pyktį Pelėjo sūnaus Achilo, deive, giedoki,
Baisų piktumą, kuris tiek negandų nešė achajams.
Tūkstančių vyrų sielas galingas nuvaręs į Hadą,
Juosius pačius laukuos šunims tąsyti paliko
5 Ir vanagams puotaut (taip Dzeuso buvo žadėta)
Kai susibarę tuomet pikti iš vyrijos išėjo
Vadas vyriausias Atreidas ir dievui prilygstas Achilas,
- Kokis gi dievas juos taip supykde ir vaidą sukėlė?
Deivės Letos ir Dzeuso sūnus: ant Atreido iširdęs,
10 Pasiuntė ligą jisai į stovyklą, ir mirė herojai,
Nes Agamemnonas Chrido, jo žynio, pagerbt nemokėjo.
Prie greitaskriejų achajų laivų prisiartinęs, Chridas
Dukterį prašė paleist ir išpirką gausią priimti.
Rankoj ant aukso lazdos iškėlęs aikščiai vainiką
15 Šaulio taiklaus Apolono, jis meldė sūnus achajų,
O pirmučiausia abu Atreidus, rikiuotojus vyrų:
„Šviesūs Atreidai ir lygiai visi gražiauliai achajai!
Aukšto Olimpo dievai visagaliai teleidžia jums veikiai
Pilį Priamo išgriaut ir grįžti sveikiems į tėvynę!
20 Dukterį mielą tik man atiduokite, išpirką imkit
Ir Apoloną šventai, Kronido sūnų, pagerbkite.“
- Taigi danajai visi tam pritarė, žmogų atjautė:
Pridera žynį pagerbt ir išpirką brangią priimti.

- Tik Agamemnonas vienas širdy nepatenkintas liko,
 25 Senį pavarė piktai, rūstingu žodžiu palydėjęs:
 „Seni, žiūrėk, kad tavęs prie aukštųjų laivų neregėčiau
 Nei stoviniuojant dabar, nei kitą kartą atėjus.
 Nebepagelbės tuomet tau lazda nei Foibo vainikas.
 Tavo dukters nepaleisiu: ateis jai žiloji senatvė
 30 Arge mūsų namuos, toli nuo tavęs ir tėvynės,
 Vaikščiojant apie stakles ir guoly manim pasidžiaugiant.
 Eik sau, nepykdyk ilgiau, kad sveikas namo parkeliautum.“

HOMERAS KREIPIASI Į MŪZĄ

- Taip jis kalbėjo, ir Chrisas pabūgęs jo žodžio paklausė,
 Greitai nutilo, krantu vis šniokščiančių marių patraukė
 35 Ir, kiek paėjęs tolyn, karštai pradėjo maldauti
 Jis Apoloną galingą, gražplaukės Letonės gimdytą:
 „O! išklausyki tu, sidabralanki, kurs Chrisę globoji,
 Amžiais Tenedą valdai ir Kiloj šventoj viešpatauji!
 Jeigu kadaise puošiau tau mielą šventovę, Smintėjau,
 40 Jeigu ant aukuro kroviau kadais tau kulšis riebiausias
 Jaučių ir lygiai ožkų, – tu šiandien maldą išgirski
 Ir atmokėki strėlėm už ašaras mano danajams.“

Šitaip maldavo žynys. Jo maldą Foibas išgirdo.
 Taigi iširdęs tuojau nuo Olimpo viršūnių pašoko

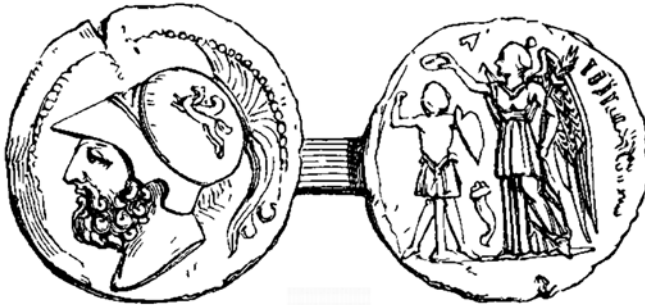
- 45 Su strėline už pečių ir kilpiniu savo taikliuoju.
Strėlės nespėjo žvangėt, kai skuodė, paspartinęs žingsnį,
Perimtas pykčio nuožmaus. It naktis apsiniaukęs, atskriejo
Ir, atokiau nuo laivų atsisėdęs, tuoj strėlę paleido.
Veriančiu širdį balsu sidabro lankas suskambo.
- 50 Šūviai pirmieji mulus ir šunis greituosius pataikė.
Tuosyk mirtingas strėles šaulys atsuko į žmones.
Vienas prie kito laužai su lavonais ėmė liepsnoti.
- Zvimbė devynias dienas Apolono strėlės stovykloj,
O jau dešimtą karius į vyriją suprašė Achilas.
- 55 Įkvėpė jam širdin Hera baltrankė tą mintį.
Jai mat pagailo danajų, išvydus, kaip baisiai jie žūsta.
Kai susirinko visi ir užėmė vietą kiekvienas,
Priekin išėjo tuomet greitakojis Achilas ir tarė:
„Aš jau, Atreide, manau: reikės vėl klajoti po jūras,
- 60 Grįžtant atgal į namus, jei kas nuo mirties dar ištrūksim,
Jei neišklos achajų visų kautynės ir maras.
Taigi paklauskim dabar mes kokį žiniuonį ar žynį,
Arba spėjiką sapnų (ir sapnas ateina iš Dzeuso), –
Lai pasakys, ko taip Apolonas skaistuisis įširdo?
- 65 Įžadų jam netesėjom kada ar gal hekatombės?
Gal jis ėriukų, o gal ožkų aukojimą kvapų
Teiktusi šiandien priimt ir marą nuo mūs atitolint.“
- Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuosyk pakilo
Testoro vaikas Kalchantas, geriausias būrėjas iš paukščių,
- 70 Regintis aiškiai, kas bus ateity, kas yra ir kas buvo.
Jis ir achajų laivams Ilionan kelią atvėrė
Aiškiaregystėm savom, skaistaus Apolono duotosiom.
Gera norėdamas jiems, Kalchantas prabilo ir tarė:
„Man tu, Achilai, liepi, numylėtini Dzeuso, paaiškint
- 75 Priežastį šaulio taiklaus, Apolono galingo, rūstybės,
Ją pasakyti galiu, tik tu pažadėk ir prisieki,
Kad iš visos širdies man žodžiais ir kumščiu padėsi,
Kai ant manęs kris pyktis žmogaus, kuris galingiausias

- Tarpu argiečių visų ir kurio taip klauso achajai.
- 80 Esti valdovo viršus, kai ant prasto žmogaus apmaudauja.
 Jei ir pajėgtų užgniaužti dar tądien savo rūstybę,
 Apmaudas lieka širdy, kol, gavęs progą, nugiežia.
 Apsigalvoki todėl, ar galėsi mane tu apginti.“
- Jam atsakydamas, tarė tuomet greitakojis Achilas:
- 85 „Drąsiai čia visa kalbėk, ką dievas tau šnibžda į širdį.
 Dėlei Kronido sūnaus Apolono, kurio tu šaukiesi,
 Skelbdamas valią dievų danajams, Kalchantai, būk tikras:
 Kolei aš gyvas esu, kol akys man regi pasaulį, –
 Niekas danajų nedrįs čionai, prie laivų gaubtašonių,
- 90 Rankos pakelt prieš tave, net jei Agamemnoną patį
 Tu paminėtum, kuris taip didžiuojas esąs čia vyriausias.“
- Drąsą atgavo dėl to ir beydis pranašas tarė:
- „Ne dėl maldų netesėtų, ne dėl hekatombės šventosios, –
 Pyksta dėl žynio, kurį Agamemnonas skaudžiai užgavo,
- 95 Neatidavęs dukters ir išpirkų Chrido neėmęs.
 Negandą šitą dėl to užleido ir leis Apolonas,
 Neatitolins šio maro baisaus jis tol nuo danajų,
 Kol žvitriaakės mergaitės be išpirkų tėvui mielajam
 Neatiduosim ir dar hekatombės Chrisės šventovėn
- 100 Mes nenuvešim, – tuomet išklausytas bus mūsų meldimas.“
- Šitai pasakęs, jisai atsisėdo. Tuosyk išėjo
 Priekin Atrėjo sūnus Agamemnonas, vadas vyriausias,
 Perimtas pykčio: rūstybė baisi paniurusią širdį
 Staigiai užtvindė, o akys tarytum liepsna sužaubavo,
- 101 Jis, į Kalchantą piktai pažiūrėjęs, prabilo ir tarė:
 „O tu nelaimių šaukly! Kada pasakei man ką gero?
 Tavajai širdžiai smagu tik negandus vis pranašauti,
 Žodžio geresnio iš tavo burnos negirdėjome niekad.
 Štai ir dabar tu danajams sakai kaip šventą teisybę,

- 110 Jog taiklingasis šaulys dėl to jiems negandus siunčia,
Kad nenorėjau priimt aš išpirkų senio brangiųjų
Už Chriseidę jaunutę, kurią man taip gera turėti
Savo namuos, jinai pranašesnė už Klitaimnestrą,
Manąją žmoną. Tikrai Chriseidė už ją ne menkesnė
- 115 Povyza nei gražumu, darbais nei išmanymu savo.
Betgi aš ją atiduoti galiu, jei sakot – taip reikia,
Idant išliktų gyvi man vyrai ir niekas nežūtų.
Vietoj šio dovio tačiau man duokite kitą, kad vienas
Aš be dalies tarp argiečių nelikčiau, juk taip nepritinka.
- 120 Regite patys visi, kaip grobis man slysta iš rankų.“
- Jam atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilas:
„O garbingasis Atrėjo sūnau, tu gobše iš gobšų!
Kaipgi tau dovaną duos narsieji sūnūs achajų?
Sandėlio bendro nėra, kur liekamas lobis gulėtų:
- 125 Visa, ką pelnėm, kur pilį išgriovę – seniai padalinta.
Jeigu kas duota, atimt iš žmogaus – juk gėda didžiausia.
Dievui palenkti gražink tu mergaitę, o tau mes, achajai,
Trigubai gal ir keturgubai juk atmokėsime, kai Dzeusas
Duos storasienei Trojos tvirtovę paimt ir išgriauti.“
- 130 Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Nors išmintingas labai ir narsus kaip dievas, Achilai,
Bet negudrauki: manęs neįtikinsi tu nei apgausi.
Savo laimikį norėtum turėti, o aš, jo netekęs,
Tyliai sėdėti galiu? Mergaitę liepi atiduoti.
- 135 Betgi tuomet man kitą teduos narsieji achajai,
Lygiai patinkamą širdžiai, kad šitą galėtų atstoti.
Jeigu neduos man jie – aš pats pasiimsiu nuėjęs
Tavąją gal ar Ajanto, arba Odisejui paskirtą, –
Imsiu ir vesiuos, nors tas apmaudaus, pas kurį pasisuksiu.
- 140 Bet apie tai ir vėliau kada nors pakalbėti galėsime.
Šiandien gi juodąjį laivą greičiau nuleiskim į jūrą,

- Reikiamą skaičių yrėjų surinkim, į jį hekatombę
 Šventą suginkim, tuomet Chriseidę gražveidę pakviesim
 Sėsti laivan. Jo vadas tebus kas nors iš tarybos:
 145 Idomenėjas, Ajantas arba Odisėjas šviesusis.
 Štai net, Peleidai, tu pats, smarkiausias iš vyrų smarkiųjų,
 Ėmęs nuvežki aukas ir išmelski mums Foibo malonę.“

ARĖJAS

- Jam, pažiūrėjęs skersom, greitakojis Achilas atsakė:
 „Suktas gobšūne, seniai palydėjęs gėdą visokią!
 150 Kas gi achajų norės širdingai tavęs paklausti,
 Kelią keliauti kada ar stoti į kovą su priešais?
 Trojon kariaut su plačiai pagarsėjusiais ietim trojėnais
 Atplaukiau ne dėl savęs – jokių man skriaudų nepadarė:
 Jaučių jie man nepagrobė nei mano žirgų nenuvarė,
 155 Lygiai kaip Ftijoj, plačioj ir duona maitinančioj vyrus,
 Netrypė javo brandaus, nes tarpas tarp mūsų begalinis,
 Kyšo migloti kalnai, ir šniokščia marios beribės. –
 Vykome čion dėl tavęs, besarmati, kad būtų tau džiaugsmo.
 Dėl Menelajo garbės ir dėlei tavosios, šunsnuki,
 160 Ėjom prieš Troją, tačiau to suprast ir įvertint nenori.
 To negana: grasai dar manąją dalį atimsiąs,
 Ją nelengvai užsidirbau, ją man pripažino achajai.
 Lygios dalies su tavim nėsyk negavau, nors achajams
 Sekės ne vieną išgriaut trojėnų pilį turtingą.
 165 Kur tik reikėdavo nešt kautynių naštą sunkiausią –
 Nešdavo mano pečiai; o grobio dalyboms atėjus –

- Tau vis didžioji dalis, o aš su maža, kad ir brangia,
Grįždavau prie laivų, nuilsęs smarkiai per mūšį.
Plauksiu į Ftiją dabar, nepalygint geriau man atrodo
170 Grįžti namo riestanosiais laivais, nei čia pasilikus
Būti paniekintam vis ir tau dar didinti turtą.“
- Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Bėk sau, jei tavo širdis taip liepia, aš nemaldausiu,
Kad pasiliktumei čia dėl manęs: ir taip man užtenka
175 Mokančių gerbti mane, svarbiausia – Dzeusas mūs pusėj.
Tikras pabaisa tu mums tarp Dzeuso augintų karalių:
Vien tik kivirčiai, karai ir žudynės tau mielos, malonios.
Jei tu be galo narsus – narsumą davė tau dievas.
Grįžęs namo su savo laivais ir vyrais savaisiais,
180 Mirmidonus valdyk – aš tavęs nė pažinti nenoriu,
Tavo rūstybė nė kiek nebaisi, ir tau pasakysiu:
Jei Apolonas skaistus man atima nūn Chriseidę,
Aš ją patsai su savo laivu ir vyrais savaisiais
Chrisėn parvešiu ir tuoj Briseidę gražveidę, tau duotą,
185 Į palapinę nuėjęs, paimsiu, tuomet tu žinosi,
Kiek už tave galingesnis esu, kad ir kitas bijotų
Lygiu laikyti save su manim ir neprieštarautų.“
- Taip jis kalbėjo. Peleidui net kvapą užgniaužė piktumas,
Daužės tvirtojo krūtinės širdis, ir kankino dvejonė:
190 Ar kalaviją, čia pat prie šono kabantį, stverti
Ir išvaikyti visus, Agamemnoną vietoj nudėjus,
Ar nesiduoti rūstumui ir tramdyti širdį užgautą.
Kol jis taip svarstė širdy ir, protu nevaliojęs nuspręsti,
Griebėsi už kalavijo, – iš aukšto dangaus nusileido
195 Deivė Atėnė staiga, Hera baltrankė ją siuntė,
Nes ji mylėjo abu ir abiem jais rūpinos lygiai.
Garbinius jo rusvus palytėjo Atėnė priėjus,
Matoma jam vienam, kiti neregėjo nė vienas.
Baisiai nustebo Achilas ir tuoj atsigręžęs pažino
200 Deivę Paladę Atėnę, jo akys tik sužaižaravo,
Kreipėsi greitai į ją ir tarė žodžiais sparnuotais:

ATĖNĖ MĖGINA NUMALDYTI ACHILO PYKTĮ

- „Ko, dukterie tu aigidvaldžio Dzeuso, čia vėl atkeliauji?
Ar pamatyti, kaip jau Agamemnonas baisiai išpuiko?
Bet pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
205 Galvą jis greit palydės per tą išdidumą besaikį.“

- Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Tavo rūstybės, jei tu paklausytum, sušvelninti leidaus
Šiandien iš aukšto dangaus. Hera baltrankė man liepė,
Lygiai ji myli abu, ir abiem ji rūpinas nuolat.
210 Baik tu kivirčą tuoju ir rankom neimk kalavijo,
Žodžiais piktais išvainoki verčiau, bet rankos nekelki.
Dar pasakysiu aš tau, ir tai atsitiks iš tikrųjų:
Trigubai tiek dovanų gražiausių už nuoskaudą šitą
Tau atiteks, tik valdytis mokėk ir mūsų klausyki.“

- 215 Jai atsakydamas, tarė šviesus greitakojis Achilles:
„Judviejų žodį turiu aš, deive, pagerbt ir įvykdyt.
Norint liepsnoja širdis iš piktumo, geriau paklausysiu.
Kas pasikliauja dievais, to balsas pasiekia jų ausį.“
Tarė ir prie rankenos sidabrinės ranką sulaikė,
220 Grūdo atgal į makštis kalaviją ir žodžio paklausė
Deivės Paladės Atėnės, kuri parskubėjo Olimpan,
Kur su kitais dievais aigidvaldis Dzeusas gyvena.

O Pelėjonas ir vėl rūstybės pritvinkusiais žodžiais
Į Agamemnoną kreipės ir pykčiui neleido atlyžti.

- 225 „Vynaplempy tu šunio akim ir elnės narsybe!
Tau nei su vyrais kitais į kovą stoti šarvuotam,
Nei kur į pasalą eiti drauge su rinktiniais achajais
Niekad nebuvo drąsos. Baisiau tai už mirtį atrodo.
Aišku, jog žymiai geriau plačioj achajų stovykloj
- 230 Dovaną plėsti iš to, kas priešingą žodį pasakė.
Lengva atimt iš žmonių tau, valdant pastumdėlių būrį.
- Jeigu, Atreide, ne jie – tai galas būtų niekšybėms.
Betgi aš tau pasakau ir didžią priesaiką duodu,
Šiąja prisiekiu lazda, kuri nei šakelių, nei lapų
- 235 Nebeišleis daugiau – kalnuos pasiliko jos šaknys,
Ir nebekraus žiedų, nes vario peilis nudrožė
Žievę su lapais seniai, ir šiandien ją sūnūs achajų
Rankoje laiko, kai daro teismus ir įstatymus gina
Dzeuso vardu – štai šioji lazda bus priesaika mano:
- 240 Greitai Achilo geste pasigedę ilgėsis ir šauksis
Sūnūs achajų visi, o tu nepadėsi jiems niekuo,
Kad ir širdingai norėtum, kai žus jų pulkai nuo galingo
Vyržudžio Hektoro rankos. Tuomet gi tu graušies ir pyksi
Pats ant savęs, kad gerbt nemokėjai narsiausio herojaus.“
- 245 Šitai pasakęs, Peleidas į žemę nutrenkė lazdą,
Aukso vinim padabintą gražiai, ir pats atsisėdo.
Priešais sėdėdamas, niršo Atreidas. Tuomet pasikėlė
Nestoras saldžiabylys, kalbėtojas Pilo balsingas.
Liejosi jam iš lūpų kalba, saldesnė už medų.
- 250 Jo akyse dvi kartos žmonių trumpaamžių jau buvo
Baigę dienas: kas prieš jį Pile šventajame gimė
Ir kas užaugo su juo. Nūn valdė jis trečiąją kartą.
Gera norėdamas jiems, senelis prabilo ir tarė:
„Oi oi oi! Baisūs vargai į Achajos žemę ateina!
- 255 Tai pasidžiaugtų Priamas ir jojo vaikai su vaikaičiais,
Lygiai trojėnų visų pašoktų širdys iš džiaugsmo,
Jei sužinotų, kaip jūs čia keliat vaidus susipykę,

- Judu – pirmi ir danajų taryboj, ir stoję į kovą.
Tad paklauskite, gerai jaunesni už mane jūs abudu.
- 260 Laimę turėjau kadais bendrauti su herojais, narsesniais
Netgi už jus, ir niekas manęs nepaniekino niekad.
Vyrų tokių daugiau nemačiau ir gal nematysiu,
Kaip Peiritojas kad buvo, rinktinių vadas Driantas
Ar Kainėjas, Eksadijas ar Polifemas šaunusis.
- 265 Lygų dievams Aigeidą Tesėją taip pat esu matęs.
Buvo galiūnai tikri tarp žemėj augusių vyrų.
Buvo galiūnai visi ir kovot su galiūnais turėjo,
Su pamėklėm kalnų, ir mušė jas nemaloningai.
Tuosyk aš jiems į talką ėjau, atkeliavęs iš Pilo,
- 270 Iš tolimosios Apijos žemės (jie šaukės pagalbos),
Ir, kiek valiojau, kovot jiems padėjau. O šiandien jau niekas
Žemėj gyvenančių vyrų į kovą prieš jas nebestotų.
Vertino patarimus ir mano žodžio jie klausė.
Tad paklauskite ir jūs, į naudą išeis patarimas.
- 275 Nors tu, Atreidai, esi galingesnis, mergaitės neimki,
Leisk, tegu turi, ką sūnūs achajų skyrė jo daliai.
Betgi, Peleidai, ir tu įtūžęs nešok prieš karalių:
Dar neturėjo lig šiol nešiojantis skeptrą karalius
Niekad tokios garbės, kaip Dzeusas davė Atreidui.
- 280 Tu narsingesnis esi, nes tavo motina deivė,
Betgi valdžios jis turi daugiau: jo tūkstančiai klauso.
Susivaldyk, Agamemnonai, tu, maldauju širdingai,
Ir nebenirški daugiau ant Achilo, kuris juk tvirčiausias
Mūras achajų visų per karą šį nelaimingą.“
- 285 Jam Agamemnonas, vadas vyriausias, atsakė ir tarė:
„Viskas teisybė, tėvuk, kalbi tu labai išmintingai.
Betgi štai šitas žmogus už visus jau dedas vyresnis,
Vienas valdyti visus ir viską tvarkyt užsimanė,
Nurodinės ir ten, kur jo aš klausyt negalvoju.
- 290 Jei amžinieji dievai jį padarė ietim galingą,
Argi jau leido dėl to užgaunančiais žodžiais švaistytis?“

- Jo nebeklausęs ilgiau, skaistusis Achilas prabilo:
„Aš užsitraukčiau tikrai sau bailio pastumdėlio vardą,
Jeigu kas žingsnis tau nusileisčiau, kada pasakysi.
295 Visa gali sau liepti kitiems, o man nemėginki
Įsakinėt: paliepiamų tavų niekada neklausysiu.
Aš pasakysiu dar tau, o tu įsidėki į širdį:
Dėlei mergaitės kovon su ietimi rankoj nešoksiu
Nei prieš tave, nei prieš kitą: jūs davėt – jūs galit atimti.
300 Betgi ko nors daugiau iš greito juodojo laivo
Nė nebandyki man imti be mano paties sutikimo
Jeigu tu kartais išdrįstum – tegu čia esantys žino:
Kraujas pajuodęs tuoju varvės nuo ieties manosios!“
- Šitaip jie žodžiais piktais viens kitą skaudžiai išdergę,
305 Kėlės abudu ir tuoj achajų vyriją paleido.
Grįžo Peleidas atgal prie laivų ir savų palapinių,
Lydimas Menoitado ir pulko vyrų savųjų.
O Agamemnonas greitąjį laivą nuleido į jūrą,
Dvidešimt davė rinktinių yrėjų, laivan hekatombę,
310 Skirtąją dievui, suvarė, tuomet Chriseidę gražveidę
Sėsti paprašė, jų vežt Odisėjas daugmintis įsėdo.
- Kai tie susėdo laivan ir marių keliais iškeliavo,
Vyrams Atreidas tuomet nuo kalčių apsiplauti įsakė.
Tie apsiplovę kaltybių srutas išpylė į jūrą
315 Ir Apolonui skaisčiam sudėjo šventas hekatombes
Jaučių drauge ir ožkų ant kranto marių plynųjų.
Kvapas gardus pakilo dangun su dūmų verpetais.
- Šitaip jie triūsė stovykloj. Tuo tarpu Atreidas vis širdo
Ir nenorėjo pamiršt, kuo buvo grasinęs Achilui.
320 Taigi jis kreipės dabar į Taltibiją ir Euribatą,
Savo šauklus ir vikriuosius tarnus, ir jiedviem pasakė:
„Jūs į Achilo, Pelėjo sūnaus, palapinę nueikit
Ir Briseidę gražveidę už rankos paėmę atveskit.
Jeigu mėgintų neduot, aš pats pasiimsiu, nuėjęs
325 Su didesniu būriu, ir tai jam nežada gero.“

ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ἄνδρα μοι ἔννεπε, Μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσε·
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἶδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω,
πολλὰ δ' ὃ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα ὃν κατὰ θυμόν,
ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων.
ἀλλ' οὐδ' ὧς ἐτάρους ἐρρύσατο, ἰέμενός περ·
αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο,
νήπιοι, οἳ κατὰ βοῦς Ὑπερίονος Ἥελίοιο
ἦσθιον· αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἧμαρ.

VYRĄ PAŠLOVINKI, MŪZA,
PER NEGANDUS ĖJUSĮ DRĄSIAI

PIRMOJI GIESMĖ
DIEVŲ SUSIRINKIMAS.
ATĖNĖS PATARIMAI TELEMACHUI

Vyrą pašlovinki, Mūza, per negandus ėjusį drąsiai.
Vėtrų blaškytą ilgai, kai šventąją Troją išgriovė.
Daugio žmonių miestus jis aplankė, jų papročius matė
Ir vandenynuos plačiuos su pavojumi rungęs ne kartą
5 Dėlei gyvybės savos ir dėl bendražygių grįžimo.
Betgi išsaugoti jų nevaliojo, nors troško širdingai.
Per šventvagystę nelemtą visi ligi vieno pražuvo:
Baisūs kvailiai! Jie Helijs, dievo padangių aukščiausio,
Jaučius suvalgė, ir tas jiems atėmė grįžtamą dieną.
10 Visa tai, Dzeuso duktė, mums teikis dabar pagiedoti.

Taigi jau tuosyk visi, kas liūdno žuvimo išvengė,
Buvo namie, iš karo vargų ir marių ištrūkė.
Vieną tik jį, namų ir žmonos pasiilgusį baisiai,
Laikė galingoji nimfa Kalipsė, deivė šviesioji,
15 Išgaubtaskliautėj oloj, norėjo, kad būtų jos vyru.
O kai atėjo diena, nepaliaujamai metams beplaukiant,
Toji, kurią dievai jam lėmė sugrįžt į tėvynę,
Savo Itakę, bėdų nė tuomet jis dar neišvengė,
Nors ir pasiekęs savus. Dievams jau visiems jo pagailo,
20 Be Poseidono, kuris ant garbingo, šviesaus Odisejo
Rūstavo be atlydos, kol tas į gimtinę sugrįžo.

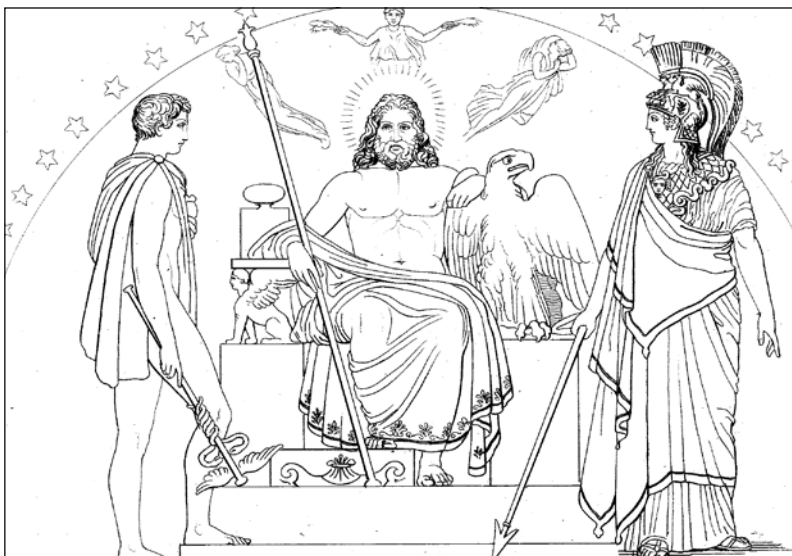
O Poseidas šaly tolimų aitiopų viešėjo,
Tų aitiopų, kurie perpus pasiskyrę gyvena
Žemės kraštuos: kur pateka saulė ir kur nusileidžia.

- 25 Meiliai priimdamas jaučių ir avinų hekatombę,
 Linksma sėdėjo puotoj Poseidonas. Dievai jau tuo tarpu
 Dzeuso galingojo rūmuos visi susirinko tarybon.

Pirmas į juos prabilo dievų ir žmonių visų tėvas.

Atminė savo širdy jisai mat beydį Aigistą,

- 30 Užmuštą lygiai garsaus Agamemnonido Oresto.
 Tai prisiminęs, dabar kalbėjo dievams nemirtingiems:
 „Oi, kad žinotumėt jūs, dievus kaip kaltina žmonės!
 Sako, nuo mūsų vargai jų pareiną, tačiau iš tikrųjų
 Patys kaltybėm didžiom bėdas ant savęs užsitraukia,
 35 Štai kaip Aigistas dabar: prieš mūsų valią Atreido
 Žmoną jis vedė, o patį namo pareinant nužudė,
 Nors ir žinojo pražūsiąs dėl to, mes aiškiai jam sakėm,
 Siuntę Hermėją pas jį, akyląjį Argžudį greitą, –
 Kad neišdrįstų žudyti ir sau jo žmonos neviliotų,
 40 Nes už Atreidą jis keršto rūstaus susilauks iš Oresto,
 Kai tik tasai subręs ir tėviškės ims reikalauti.
 Taip jam pasakė Hermėjas, tačiau geranoriško žodžio
 Negi paklausė Aigistas. Ir štai sumokėjo už viską.“

DZEUSAS TARIASI SU HERMĖJU IR ATĖNE

- Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
- 45 „O mūs tėve Kronide, karalių galingas valdove!
Aišku, pelnytos bausmės susilaukė Aigistas ir žuvo.
Taip tegu žūsta visi, kas tokį darbą padaro!
Bet man širdis tebeplyšta dėl Odisėjo protingo,
Vargšo, kuris, nuo savųjų atskirtas, sielvartus kenčia
- 50 Vienas tarp marių, saloj, pačiam vidury vandenyno.
Giriom apaugus sala, ten rūmuose deivė gyvena,
Pikto Atlanto duktė, Atlanto, kurs žino kiekvieną
Jūrų plačiųjų bedugnę ir, savo pečiais pakylėjęs,
Laiko aukštuosius stulpus, kurie dangų skiria nuo žemės.
- 55 Jojo duktė nenustojantį dūsaut laiko jį, vargšą,
Žodžiais ramina meiliais ir, visaip įtaikaudama, uoliai
Stengias, kad jis pamirštų gimtinę. Tačiau Odisėjas
Trokšta išvysti aukštai į dangų pakilusį dūmą
Žemės gimos – ir tada jau numirti. O tavo krūtinėj
- 60 Nesuminkštėja širdis, Olimpieti. Ar tau Odisėjas
Meilės nerodė, kada prie argiečių laivų atnašavo
Trojoj plačioj? Kodėl ant jo taip rūstauji, tėve?“
- Jai debesų atvarytojas Dzeusas atsakė ir tarė:
„Mano dukrele, koks žodis pro tvorą dantų tau prašoko?
- 65 Kaip aš galėčiau pamiršt Odisėją, dievišką vyrą?
Jis gudrumu pralenkia visus ir aukų nešykštėjo
Dėti galingiems dievams, plačiųjų padangių valdovams?
Tik Poseidonas, žemės plakėjas, be perstojo tūžta
Vis už kiklopą, kuriam Odisėjas išdegino akį, –
- 70 Lygų dievams Polifemą, kurio galybė didesnė
Užu kiklopų kitų. Pagimdė jį nimfa Toosė,
Forkino seno duktė, plynųjų marių seniūno,
Apvaliaskliautėj oloj Poseidono meilę patyrus.
Matot, dėl ko Poseidonas, galingas žemės plakėjas,
- 75 Gena nuo žemės gimos Odisėją, nors jo nenužudė.
Taigi dabar visi mes imkime ir pasvarstykim,

Kaip jam sugrįžti namo. Reikės Poseidonui rūstybę
Mesti nenorom šalin: amžinai negalės gi jis vienas
Eiti prieš valią visų ir pykt ant dievų nemirtingų.“

- 80 Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Tėve mūsų Dzeuse Kronide, karalių galingas valdove!
Jeigu dabar laimingieji dievai maloniai sutinka,
Kad Odisėjas protingas sugrįžtų į savo pastogę, –
Nieko nelaukę, Hermėją, žinionešį Argžudį greitą,
85 Mes į Ogigijos salą pasiųskim, kad jis gražiakasei
Nimfai praneštų tuojau neatšaukiamą mūsų sprendimą
Dėl Odisėjo kantraus: jam leidžiama grįžt į gimtinę.
Aš tuo metu nuskrisiu Itakėn, surasiu jo sūnų
Ir, pakalbėjęs su juo, į širdį jam drąsą įkvėpsiu,
90 Kad, suvadinęs garbiniuotgalvių achajų vyriją,
Tuoį atsakytų ryžtingai jaunikiams, kurie nesiliauja
Šleivakojus galvijus ir avis jo pjovę be skaičiaus.
Aš jį nusiųsiu, be to, į Spartą ir Pilą smiltingą
Pasiteirauti dėl tėvo grįžimo, gal gaus ką išgirsti
95 Ir sau garbės daugiau žmonėse galės įsigyti.“

- Šitai pasakius, po kojų gražius sandalus pasirišo,
Jie iš ambrosijos buvo ir aukso ir nešė su vėjais
Ją per plačiąsias marias ir per krašto neturinčią žemę.
Rankon pasiėmė ietį galingą su vario viršūne,
100 Tvirtą, didžiulę ir sunkią, kuria išguldo didžiausius
Vyrų pulkus, kai duktė galingojo tėvo įniršta.
Skrido pakilus dabar nuo aukšto Olimpo viršūnės
Ir nusileido Itakėj prie durų šviesaus Odisėjo,
Tiesiai ant priebučio slenksčio, su vario ietimi rankoj,
105 Virtus senu bičiuliu Mentu, tafiečių karalium.
Ten jaunikius įžūliuosius užtiko: visi jie ramiausiai
Žaidė kauleliais ir linksmo širdį, kieme atsėdę
Ir pasitiesę odas galvijų, kuriuos jie išpjovė.
Vikrūs tarnai drauge su šaukliais darbavos ir plušo:

- 110 Vyną su vandeniu maišė vieni didžiuliuos krateruos,
Jūrų kempinėm narvėtom skobnis mazgojo antrieji
Ir, jas padengę, mėsų prikaptų nešė gausybę.

ATĖNĖ KELIAUJA Į ITAKĘ PATARTI TELEMACHUI IEŠKOTI ŽINIŲ APIE TĖVĄ
PILE IR SPARTOJE

- Ją Telemachas šviesus pirmiau už kitus pastebėjo.
Tarpu jaunių sėdėjo jisai nusiminęs ir liūdnas,
115 Įsivaizduodamas tėvą garbingą, kaip tas, nūn parėjęs,
Pirtį pakurtų piršliams ir jaunikiams, jog durų nerastų,
Ir kaip už tai susilauktų garbės, kaip turtą atgautų.
Taip besvajodamas tarp palaidūnų, pamatė Atėnė.
Šoko iš kiemo tuojau, širdy nesmagumą pajutęs,
120 Kad jo svetys, taip ilgai stovėdamas, laukė prie durų,
Dešinę ištiesė jai ir paėmė ietį varinę,
Kreipėsi meiliai tuomet ir tarė žodžiais sparnuotais:
„Sveikas, mielasis svety! Tu meilės mūs nepaniekink,
O pavaišintas kai būsi, tuomet pasakysi, ko reikia.“
125 Šitaip kalbėdamas, vedė, jam paskui ėjo Paladė,
Kolei pasiekė abu aukštųjų rūmų svetainę.
Čia Telemachas, ietį nunešęs, įstatė ietidėn,
Dailiai daryton, prie aukšto stulpo, tenai, kur iš seno

- Iečių daugybė kantraus Odisėjo tvarkingai stovėjo.
- 130 Svetį sodino atvedęs į krasę, patiesdamas gražią
Maršką raštuotą, o kojoms atremti pastatė suolelį,
Pats atsisėdo šalia margajan krėslių, nuo jaunių
Kiek atokiau, kad kartais svety, nepakęsdamas triukšmo,
Vaišėm neimtų bodėtis, pakliuvęs tarp įžulūnų,
- 135 O ir dėl to, kad norėjo dingusio tėvo teirautis.
- Ant sidabrinio padėklo atnešusi aukso ąsotį
Tyro vandens, užpylė abiem kambarinė ant rankų
Ir jas nuplovė, tuomet ji padengė skobnį dailiausią,
O ūkvedė drovi priraikiusi duonos padėjo,
- 140 Valgių prikrovė krūvas ir džiaugės, kad turi ko duoti.
Dubenis vieną po kito mėsos įvairiopus jiems nešė
Mėsapjaustys ir pastatė abiem po taurę auksinę,
O rūpestingas šauklis prieidamas nuolat jas pylė.
- Menėn suvirto įžulūs jaunikiai ir, nieko nelaukę,
- 145 Sau prie skobnių paeiliui į krasės ir į krėslus susėdo.
Jų kiekvienam šaukliai vandens užpylė ant rankų,
Duonos į pintinėles su kaupais prikrovė tarnaitės,
Tuotarp berniukai taures pripylė, kad sklidinios būtų.
Rankomis siekė visi ant stalo stovinčių vaišių.
- 150 O kada alkį numalšė ir troškulį kiek apgesino,
Tuosyk į širdį visiems kitokis noras atėjo –
Šokio ir kanklių, dainos, to vaišių pagardo tikro.
Padavė tad į rankas šauklis kankles išdabintas
Femijui, kurs puotoj jauniams turėjo dainuoti.
- 155 Kanklėm pritardamas, tas užtraukė giesmę malonią.
- O Telemachas tuomet į šviesakę Atėnę prabilo,
Galvą prikišęs arti, kad jo kiti negirdėtų:
„Ar nesupyksi, svety, kad aš tau ką pasakysiu?
Vyrams šitiems tik viena galvoj – vis kanklės ir dainos.
- 160 Lengvas tai daiktas, kai punta be atlygio svetimą duoną

- Vyro, kurio jau kaulai balti gal mėtos ant lauko,
Pūsta, lietaus merkiama, ar marių banga juos ridena.
Jei pamatytų tik jį Itakėn šiandieną sugrįžus,
Kojų greitesnių tiktai kiekvienas trokštų tikriausiai,
165 O nebe turtų, ne aukso, ne rūbo, gražiai padabinto.
Nūdien, kai lemta dalios nelabosios jam žūti, jau niekas
Mums nebešildo krūtinės, nors žemės gyventojai žmonės
Kartais pasako jį grįšiant – diena jo grįžimo prapuolė. –
Man pasakyki dabar ir aiškiai išdėstyki visa:
170 Kokio tu krašto žmogus, kas tavo tėvai, kur gimtinė,
Kokiu laivu tu atplaukei čion ir kas mūs Itakėn
Atvežė šiandien tave? Kas buvo ir kaip jie vadinos?
Pėsčias ateiti pas mus, man rodosi, tu negalėjai.
Tikrą teisybę todėl pasakyki, aš noriu žinoti:
175 Pirmąsyk čion atvykai ar tėvo bičiulis tu senas.
Mūsų namai daugybei žmonių juk žinomi buvo.
Džiaugėsi tėvas svečiais ir pats paviešėti gebėjo.“

- Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
„Visą teisybę aš tau iš grynios širdies pasakysiu
180 Ir pasigirsiu, kad aš – sūnus Anchialo protoingo,
Mentas, tafiečių, pamėgusių irklą, senas valdovas.
Atplaukiau šiandien aš čia su savo laivu ir su vyrais,
Skrodamas juodas marias, pro svetimus žmones visokius.
Vario į Temesę vyksta, o vežam geležį tamsią.
185 Savąjį laivą palikom lauke atokiai nuo miesto,
Reitro uoste ramiam, prie giriom apaugusio Nėjo.
Mudu su tėvu tavuoju, galiu pasidžiaugti, iš seno
Esam bičiuliai, gali, kai sutiksi, paklausti Laertą,
Seną herojų, kuris, kaip žmonės kalba, į miestą
190 Nebeateina ir vargsta vargus vienvėde kaime
Su senele tarnaitė, kuri pagamina, kaip moka,
Valgyt ir gerti, kai jam iš nuovargio keliai palinksta,
Betursinėjant per dieną sode apie vynmedžius jaunus.

- Čia užsukau todėl, kad žmonės sakė – parėjęs
 195 Tėvas tavasis. Tuo tarpu dievai jam užkerta kelią.
 Tikras esu – nežuvo šviesus Odisėjas šioj žemėj,
 Gyvas kur nors tebėra, tebevargsta jūroj plačiojoj,
 Tarp vandenų saloj, jį laiko pikti ir laukiniai
 Žmonės per jėgą ir niekur nė kojos neleidžia iškelti.
 200 Betgi apreikšiu aš tau, ką kužda dievai nemirtingi
 Manajai širdžiai, ir kas, be abejo, turi įvykti,
 Nors aš ne aiškiaregys ir paukščių žosmės nepažįstu:
 Nebeilgai jis vargs toli nuo mielosios gimtinės,
 Nors jį laikytų, stipriai geležiniais pančiais sukaustę.
 205 Kaip jam ištrūkti, atras, nes jis sumaningas be galo.
 Man pasakyki dabar ir aiškiai išdėstyki visa,
 Ar tiktai kartais nesi tu sūnus Odisėjo protingo.
 Ir iš galvos, iš gražiųjų akių, ir iš veido atrodai
 Man panašus į jį. Lankydamom tankiai viens kitą,
 210 Kol jis nebuvo išėjęs į Troją, kur patys narsieji
 Sūnūs achajų patraukė, susėdę laivuos gaubtašoniuos.
 Ir nuo to laiko aš jo, jis manęs daugiau nebematėm.“
- Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
 „Tikrą teisybę, svety, aš tau iš širdies pasakysiu:
 215 Motina kalba, kad aš jo sūnus, tačiau iš tikrųjų
 Aš nežinau: gimtosios dienos neatsimena niekas.
 O dėl savęs pasakysiu: sūnus aš būti norėčiau
 Tėvo laimingo, kurs, turtuos paskendęs, sulaukia senatvės.
 Mano nelaimei, deja, žmogus, vargingiausias pasauly,
 220 Sako man tėvas esąs, ir tu štai mane to paklausei.“
- Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
 „Tavajai genčiai dievų nežadėta išnykti be vardo.
 Aišku, kad tokį tave tikrai Penelopė pagimdė.
 Man pasakyki dabar ir aiškiai išdėstyki visa:
 225 Kokis gi pobūvis čia ir kam tos vaišės? Ką reiškia?
 Ar ne vestuvės tik bus? Juk čiagi ne šiaip sau gėrynės.
 Vyrų šitie jauni per daug įžūliai jau, matyti,

Tavo namuos valiūkauja. Žmogus išmintingas kiekvienas
Piktinsis jų begėdystėm, užėjęs čion ir pamatęs.“

- 230 Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Klausi mane apie viską, svety, ir visko teiraujies.
Buvo seniau šie namai garbingi ir pertekę turto,
Kol šeimininkas juose pats gyveno ir visko žiūrėjo.
Pakreipė nūn į bloga dievai ir laimę atmainė,
235 Jį nugramzdinę baision nežinion, kaip niekas nebuvo
Dar nugramzdintas pasauly. Jo mirusio taip negailėtum,
Jei tarp gentainių savų jis būtų žuvęs prie Trojos
Arba numiręs ant rankų saviškių, kai baigėsi karas.
Būtų achajai tuomet jam pilkapį aukštą supylę,
240 Sūnui jo būtų šlovė nemirštanti likus per amžius.
Bet negarbingai, deja, pagrobė jį harpijos žiaurios,
Dingo be pėdsako jis, palikdamas ašaras vienas
Sūnui savam. Ir šiandien aš tiek dėl tėvo neverkčiau
Ir nesiskųsčiau, bet lėmė dievai man kitą nelaimę:
245 Kiek salose aplink viešpatauja galingų didžiūnų
Dulichione, Same ir apaugusiam giriom Dzakinte,
Ir kiek didžturčių aukštoj, uolotoj Itakėj atrasi –
Peršasi motinai mano visi ir eikvoja gėrybes.
Motina nei atsakyt nesiryžta, nei vesti prie galo
250 Jų tų piršlybų liūdny. Jaunikai baigia nusiaubti
Mūsų namus ir patį mane dar greit nugalabs.“

- Jam, pasipiktinus baisiai, Paladė Atėnė atsakė:
„Oi oi oi! Kaip čia svetur iškeliavusio tėvo reikėtų!
Tuosyk galingą jo ranką pajustų veltėdžiai jaunikai.
255 Štai kad, parėjęs dabar, jis durų angoj atsistotų,
Kirvį ir skydą ar porą iečių laikydamas rankoj,
Kokį regėjau kadais aš, pirmąsyk jį susitikęs,
Viešintį mūsų namuos – išgėrusį vyno ir smagų,
Kai iš Efirės nuo Mermerido Ilo sugrižo.
260 Buvo nuplaukęs ir ten greituoju laivu Odisėjas,

- Gauti norėjo nuodų mirtingųjų aštrioms variaiešmėms
Savo strėlėms išmirkyt, tačiau atsargus Mermeridas
Nedavė jam, pabijojęs dievų amžinųjų rūstybės.
Tėvas manasis nuodų tų jam davė, nes baisiai mylėjo, –
- 265 Jei tarp jaunikų dabar atsistotų toks Odisėjas –
Trumpos jų dienos bebūtų, ir ašarom baigtus piršlybos.
Visa tačiau dievų nemirtingų rankoj šiandieną,
Ar jis rūstybę nugieš sugrįžęs, ar permainų niekad
Rūmuose šiuos neįvyks. O tu pagalvoki tuo tarpu,
- 270 Kokiu būdu jaunikius iš savo namų išvarytum.
Taigi subruzk ir, mano žodžius įsidėjęs į širdį,
Liepk susirinkti rytoj į sueigą vyrams achajų
Ir jiems išdėstyki visa, dievai tepaliudija tiesą.
Drąsiai jaunikiams pareikšk – lai eina, iš kur jie atėję.
- 275 Močia tavoji, jei kartais paims ją noras tekėti,
Gali sau grįžti namo, į tėvo rūmus aukštuosius.
Tėvas turtingas, iškels vestuves ir kraitį parūpins
Gausų ir brangų, koks priderėtų dukteriai mielai.
Tau aš norėčiau duot patarimą, jei tu paklausytum.
- 280 Laivą geriausią parink ir dvidešimt vyrų yrėjų
Ir į kelionę tu leiskis negrįžtančio tėvo ieškoti.
Gal iš žmonių išgirsi ką nors, o gal tau Kronidas
Teiksis ką pats pasakyti; žmonėms tai garbė neregėta.
Pilan pirmiausia keliauk ir dievišką Nestorą klauski,
- 285 O iš tenai – į Spartą pas Menelają šviesplaukį.
Jis paskutinis visų variarūbių achajų sugrįžo.
Gal sužinosi, ar gyvas dar tėvas, ar rengiasi grįžti.
Nors ir pavargsi, tačiau tu kelionėj metus pakentėki.
Jei sužinosi, kad miręs ir gyvo nebėr jo pasauly,
- 290 Tuosyk, parplaukęs namo, į mieląją tėviškės žemę,
Pilkapį aukštą supilk ir mirusio garbei sudėki
Atnašą gausią, kaip dera, o motiną leiski už vyro.
Reikalą šitą pabaigęs ir visa kaip reikia sutvarkęs,
Sau pasvarstyk širdy ir protu pagalvok rūpestingai,

- 295 Kaip tu galėtum savo namuos jaunikius išgalabyt,
Kokia gudrybe slapta ar viešai. Juk tau nebetinka
Niekais vienais užsiimt, nebe toks jau amžius tavasis.
Ar negirdėjai tu, kokią Orestas šviesus nusipelnė
Šlovę pasauly visam, nudobdamas tėvo žudiką,
- 300 Tą pasalūną Aigistą, užmušusį garsų jo tėvą?
Taigi, mielasis, ir tu, kaip gražus ir galingas atrodai,
Būki taip lygiai narsus, kad vaikaičiai tave paminėtų.
Metas tuo tarpu atgal į greitąjį laivą man grįžti
Pas bičiulius, kurie jau laukia manęs ir nerimsta.
- 305 Rūpinkis pats savimi ir mano žodžius atsiminki.“
- Jai Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
„Visa tai man, svety, tu sakai, linkėdamas gero,
Lygiai kaip tėvas sūnui, ir aš neužmiršiu to niekad.
Bet palūkėki dar kiek, nėra ko skubėti kelionėn.
- 310 Tu išsimaudyk pirmiau ir, širdį atgavęs, galėsi
Su dovanom pareiti laivan, pasidžiaugdamas sieloj,
Su brangenybe maža, kuri nuo manęs atminimui
Tau pasiliktų ilgai, kaip bičiuliui mielam nuo bičiulio.“
- Jam atsakydama, tarė šviesakė deivė Atėnė:
315 „Nebelaikyk, mielasis, manęs, aš skubinuos baisiai.
Dovaną savo, kurią širdis tau liepia man duoti,
Tu man įteiksi, kai grįšiu atgal – namo parsivešiu.
Ir iš manęs priimsi ką nors kaip atpildą mažą.“
- Šitaip atsakiusi jam, šviesakė Atėnė nuėjo,
- 320 Virto paukste ir greitai nuskrido, įkvėpusi vyrui
Ryžtą ir drąsą į širdį, ir jis prisiminė tėvą
Žymiai aiškiau nei pirma. Širdis, tai visa pajutus,
Jam sudrebėjo iš baimės: suprato, jog dievas čia buvo.
Grįžt prie jaunikių turėjo prilygstantis dievui jaunuolis.
- 325 Dainius šlovingas dabar giedojo, susėdę jaunikiai
Klausėsi jo giesmės, kaip achajai iš Trojos šventosios

- Grižo namo liūdnei: taip lėmė Paladė Atėnė.
 Iš viršutiniojo aukšto jo dievišką giesmę išgirdo
 Ir Penelopė protinga, duktė Ikarijo seno.
- 330 Laiptais aukštais iš menės savos nulipo ji greitai,
 Ir ne viena – tarnaitės dar dvi iš paskos atlydėjo
 Ją prie jaunikių; atėjo ne moteris – deivė tikriausia
 Ir atsistojo prie stulpo gražiai įtaisytos svetainės,
 Žibančia plona skraiste prisidengusi šviesųjį veidą,
- 335 O iš šalių prie jos stovėjo darbščios tarnaitės.
 Ašaras sau braukdama, į dievišką dainių ji kreipė:
 „Daug ir kitokių dainų suraminti žmogui tu moki,
 Apie žmonių ir dievų žygius, kaip dainiai sudėjo.
 Tokią giesmę tu jiems pagiedok, o jie tegu tyliai
- 340 Geria sau tamsųjį vyną. Pabaik jau dainą šią liūdną,
 Plyšta nuo jos širdis nelaimingoj mano krūtinėj,
 Jos gaudulingi garsai pažadina skausmą bekraštį.
 Primena ji, kas už viską brangiau ir ko baisiai man gaila, –
 Vyra, kurio garbė apskriejo Heladę ir Argą.“

DAINIUS PENELOPĖS JAUNIKIAMS GIEDA APIE GRAIKŲ SUGRĮŽIMĄ

- 345 Jai Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
 „Motin mieloji, kodėl tu dainiui garbingam neleidi

- Džiuginti mus, kaip liepia širdis? Kalti juk ne dainiai:
Kaltas Kronidas už tai – iš savo valios juk duoda
Ką panorėjęs kada jis duonvalgiui žmogui šioj žemėj.
350 Taigi nepyk, kad danajų vargus ir nelaimės apgieda.
Klausosi žmonės mieliau ir esti labai sužavėti,
Kai tik išgirsta dar naują, lig šiol negirdėtą jiems dainą.
Tepadrąsėja ir tau teaprimsta širdis besiklausant,
Nes ne vienam Odisėjui diena grįžtamoji pražuvo
355 Trojoje – daug ir kitų ten vyrų galvas paguldė.
Eiki geriau namo ir savo darbais pasirūpink,
Verpsčių ir staklių žiūrėk ir liepk, kad mergos padirbtų
Darbus savus kaip reikia. Kalbas tu vyrams paliki,
Vyrų tai darbas, o mano pirmiausia, aš čia valdovas.“
- 360 Baisiai nustebo dėl to ir į savo menę nuėjo,
Žodį protingą sūnaus giliai įsidėjus į širdį.
Grįžus į aukštą atgal su savo tarnaitėm, raudovo
Vėlei ji vyro brangaus, Odisėjo, kol ant blakstienų
Saldujį miegą užleido jai šviesiaakė Atėnė.
- 365 Prieblanda apgaubė rūmus, jaunikai linksminos, užė
Ir pageidavo dabar prie jos atsigulti kiekvienas.
O Telemachas protingas į juos prabilo ir tarė:
„Motinos mano jaunikai, išdidūs ir puikūs be galo!
Galim puotauti linksmiai susirinkę, bet triukšmo taip baisiai
370 Reiktų nekelti – bus daug maloniau klausytis mums dainiaus
Tokio, kaip šitas, dievams prilygstantis balso grožybe.
Dienai išaušus, rytoj visi susirinksim vyrijon,
Ten atvirai aš jums pasakysiu savo sprendimą:
Eikite man iš namų, kitur ieškokite vaišių!
375 Puskite savo turtus, lankydamies vienas pas kitą.
Jeigu tačiau jums atrodo geriau ir gėdos neturit
Nebaudžiami eikvot žmogaus to vieno gėrybę –
Rykite! Aš dievų amžinųjų šauksiuosi keršto.
Dzeusas Kronidas atlygins visiems už darbus niekingus.
380 Gal šiuos pačiuos namuos neatkeršyti galą sau gausit.“

Taip jis pasakė, o tie gi visi tik lūpą prikando.
 Iš Telemacho stebėjos, kad šis taip drąsiai prabilo.
 O Antinojas, Eupeito sūnus, atsakydamas tarė:
 „Ar tik ne patys dievai tave, Telemachai, pamokė
 385 Gražbyliu tapti dabar ir taip ryžtingai kalbėti.
 Kad tik Kronidas tavęs vandenų supamojoj Itakėj
 Nepastatytų karaliu, kaip tau priderėtų po tėvo.“

Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
 „Tu ant manęs, Antinojau, pyksti, kam tiesą kalbėjau?
 390 Valdžią paimti tikrai aš norėčiau, jei leistų Kronidas.
 Gal pasakysi, jog tai blogiausias daiktas pasauly?
 Būti karaliu visai juk nebloga: namai jo netrukus
 Turtuos paskęsta, o pats jis garbę įgyja didesnę.
 Bet vandenų supamojoj Itakėj daugybę karalių
 395 Turi achajai kitų – jaunų ir amžiaus vyresnio.
 Jųjų tevaldo kuris, jei žuvo šviesus Odisėjas.
 Gan jau ir to, jei būsiu savųjų namų šeimininkas
 Ir tų namiegių visų, kuriuos Odisėjas paliko.“

Jam atsakydamas, tarė Polibo sūnus Eurimachas:
 400 „Tai nuo malonės ir valios dievų, Telemachai, pareina,
 Kas achajus valdys vandenų supamojoj Itakėj.
 Turtų savųjų žiūrėk ir savo namuos viešpatauki.
 Neatsiras Itakėj visoj, kol mes čia gyvenam,
 Tokio žmogaus, kurs kėsintųs jėga į tavo gėrybes.
 405 Jei nesupyksi, mielasis, norėčiau paklausti dėl svečio:
 Kokio jis krašto žmogus ir kokią šalį vadina
 Savo gimtąja, kur jojo namai ir tėviškės kloniai?
 Rasi, dėl tėvo grįžimo jis atnešė žinią tau kokią
 Ar reikalais savais ko nors paprašyti atėjo?
 410 Staigiai pakilo jis taip ir išėjo, nedavęs kaip reikia
 Susipažinti, tačiau neatrodė jis žemo kilimo.“

Jam Telemachas protingas, į tai atsakydamas, tarė:
 „Tėvo grįžimas, žinok, Eurimachai – reikalas žuvęs.

- Aš nei žiniom nebenoriu tikėt, nors kartais jų būna,
415 Nei pranašysčių jokių beklausau, nors motina mano
Kartais namo pasikviečia žiniuonį ir jį klausinėja.
Svečias tasai – mūsų tėvo senas bičiulis iš Tafo,
Mentas, kuris didžiuojas garbe Anchialo protoingo
Būti sūnum, tafiečių, pamėgusių irklą, valdovas.“
- 420 Taip Telemachas kalbėjo, o pats jį dievu pripažino.
Vyrai vėl šokiais savais ir daina maloniaja domėjos,
Linksmynos, džiaugės visi, kol vakaras dieną išstūmė.
O kai, besiaučiant smagiai, atėjo vakaras juodas,
Vienas po kito pakilo ir gulti namo parskubėjo.
- 425 Ir Telemachas išėjo, kur miegamas aukštas jo buvo
Menėje kiemo gale, toli iš ten buvo matyti.
Gulė į patalą jis, o mintys neleido nurimti.
Peisenorido Opo duktė, Euriklėja stropioji,
Uždegė šviesų žibintą ir atnešė jam pasišviesti.
- 430 Pirko už dvidešimt jaučių Laertas kadais Euriklėją,
Mergą pačiam gražume, tiek turto paklot nešykštėjęs.
Gerbė ją savo namuos ne mažiau už tikrąją žmoną,
Bet į jos patalą nėjo, užrūstinti pačią bijojo.
Atnešė ji Telemachui žibintą ir buvo geresnė
- 435 Jam už namiegius visus, mat mažą kadaise augino.
O Telemachas duris atsidarė menės aukštosios,
Sėdos ant lovos ir, nusivilkęs švelnų chitoną,
Padavė į rankas rūpestingai senajai auklei.
Toji išglostė raukšles, gražiai chitoną sudėjo
- 440 Ir pakabino ant gembės prie dailiai tekintos lovos.
Tuosyk išėjus iš menės, sidabro grandį uždėjo
Tyliai ant durų ir skląstį per ją patraukė už saito.
Jis išgulėjo pernakt po avino kailiu vilnotu,
Vis apie kelią galvojo, kaip liepusi buvo Atėnė.